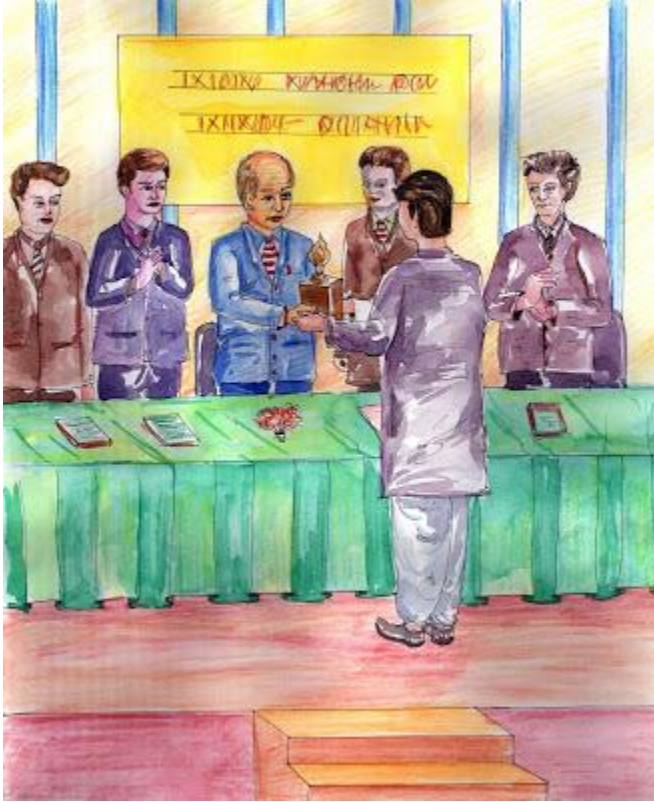

શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થી શ્રી અરવિંદ

જ્યોતિબેન થાનકી
(‘અમને શ્રી અરવિંદની વાત કહો’)

ડ્રયુએટ અને તેમનાં પત્નીને ઓસ્ટ્રેલિયા જવાનું થયું. આથી તેમણે લંડનમાં એક ઘર ભાડે લીધું ને તેમાં પોતાની વૃદ્ધ માતાની સાથે આ ત્રણેય ભાઈઓની રહેવાની વ્યવસ્થા કરી. હવે શ્રી અરવિંદને ત્યાંથી સેન્ટ પોલ સ્કૂલમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે વિદ્યાર્થીએ પહેલાં પ્રવેશ-પરીક્ષા આપવી પડતી હતી. શ્રી અરવિંદ આ પરીક્ષા આપી એમને બધા વિષયોમાં ઘણા સારા માર્ક્સ મળ્યા. પણ ફક્ત ગ્રીક-ભાષામાં ઓછા માર્ક્સ મળ્યા. સ્કૂલના પ્રિન્સિપાલ ડૉ. વોકર તો ખૂબ જ અનુભવી વિદ્વાન હતા. શ્રી અરવિંદને જોઈને જ તેઓ ઓળખી ગયા કે આ કોઈ સામાન્ય વિદ્યાર્થી નથી. આ તો ખૂબજ તેજસ્વી વિદ્યાર્થી છે. એમના માર્ક્સ જોઈને બોલ્યા ; “તારું ગ્રીક નબળું જણાય છે, પણ એ તો હું તને પાકું કરાવી દાઈશ. ” આમ સેન્ટ પોલમાં પ્રવેશતાં વેંત જ શ્રી અરવિંદને પ્રિન્સિપાલની મદદ મળી, પ્રેમ મળ્યો ને તેમની ગ્રીક ભાષા પણ પાકી થઈ ગઈ. પછી તો તેઓ

ઈટાલિયન, રશિયન, સ્પેનિશ, જર્મન- આ ઘણી ભાષાઓ શીખ્યા. શ્રી અરવિંદને એમના વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ કરતાં પણ ઘણું વધારે આવડતું હતું. આવો બુદ્ધિશાળી ને હોશિયાર વિદ્યાર્થી આટલું બધું ઊંચું જ્ઞાન ધરાવતો હોવા છતાં આ નીચલી શ્રેણીમાં પડ્યો રહે તે યોગ્ય નથી , એવું પ્રિન્સિપાલ વોકરને લાગ્યું. આથી એમણે શ્રી અરવિંદની જ્ઞાનની કક્ષા પ્રમાણે તેમને ત્રણ-ચાર ધોરણ ઉપર ચઢાવી દીધા. શ્રી અરવિંદે ઘેર રહીને અભ્યાસ કર્યો હતો , એનું પૂરેપૂરું વળતર તેમને આ રીતે મળી ગયું. પાછળ રહેવાને બદલે તેઓ આ રીતે આગળ નીકળી ગયા. સ્કૂલમાં તેમની ગણના હવે હોશિયાર વિદ્યાર્થીઓમાં થવા લાગી. વર્ગમાં શિક્ષકો જે

ભણવતા, તેમાં બરાબર ધ્યાન રાખીને તેઓ ભણતા , એટલે તેમને વર્ગમાં શીખવાડેલું તો ત્યાં ને ત્યાં જ આવડી જતું. ઘેર વાંચવાની જરૂર જ પડતી નહીં. તેઓ ઘરમાં બેસીને તો અંગ્રેજી ને ફ્રેન્ચ સાહિત્યના તેમજ ઇતિહાસના મોટાં મોટાં પુસ્તકો વાંચ્યા કરતા. તેઓ વર્ગનું કંઈ લેશન કરતા નથી અને બધું બહારનું જ વાંચ્યા કરે છે , તે બબર તેમના શિક્ષકોને પણ પડી. શિક્ષકોને આથી ચિંતા થવા લાગી કે આવો હોંશિયાર વિદ્યાર્થી ઘરલેશન ન કરવાથી કદાચ પરીક્ષામાં નાપાસ પણ થઈ જાય. એટલે તેમને બોલાવીને ઠપકો આપતાં કહ્યું ; “બહારનું વાંચવાનું ઓછું કરી અભ્યાસક્રમનું વાંચો.” પણ વર્ગનું તો બધું જ આવડી ગયું હોય ત્યાં એનું એ શું વાંચવાનું ? એટલે શ્રી અરવિંદનું બહારનું વાંચન તો ચાલુ જ રહ્યું. પછી જ્યારે પરીક્ષાનું પરિણામ આવ્યું ત્યારે શિક્ષકોને ભારે આશ્ચર્ય થયું કેમકે ઇતિહાસ અને સાહિત્યના બધાં જ ઈનામો શ્રી અરવિન્દને મળ્યાં હતાં ! ઉપરાંત સમગ્ર સ્કૂલમાં શ્રેષ્ઠ સાહિત્યના લેખન માટે આપાતું ‘બટરવર્થ પ્રાઈઝ’ અને ઇતિહાસ માટે અપાતું ‘વુડવર્થ પ્રાઈઝ’ પણ એમને જ મળ્યાં હતાં. સાહિત્યમાં અપાતાં શ્રેષ્ઠ ઈનામમાં એક વરસે તો તેમને ‘અરેબિયન નાઈટ્સ’ નું સચિત્ર પુસ્તક જેના મોટી ડિક્ષનેરી જેવા સોળ ભાગ હતા તે મળ્યા હતા ! આ સોળે ભાગ ઘણા લાંબા સમય સુધી શ્રી અરવિન્દે પોતાની પાસે રાખ્યા હતા.

▪